Дневникъ

(стенографски)

на

XVII-то обикновено Народно събрание.

Трета редовна сесия.

6 засѣдание, вторникъ, 7 ноември 1916 година.

(Открито отъ прѣдседателя д-ръ Д. К. Вачовъ, въ 4 ч. слѣдъ пладне)

Прѣдседательтъ: (Звъни) Засѣданието се открива.

Г. секретарьтъ ще провѣри по списъка кои отъ г. г. народнитѣ прѣдставители присѫтствуватъ.

Секретарь М. Зелковъ: (Прочита списъка. Отсѫтствуватъ г. г. народнитѣ прѣдставители: Никола Алтимирски, Захарий Ангеловъ, Иванъ Ангеловъ, Селимъ Ахмедовъ, Милко Бечевъ, Стефанъ С. Бобчевъ, Христо Божички, Константинъ Бозвелиевъ, Григоръ Бояджиевъ, д-ръ Никола Генадиевъ, Павелъ Генадиевъ, Георги Генковъ, д-ръ Никола Георгиевъ, Недѣлчо Георгиевъ, Иванъ Гешовъ, Александъръ Димитровъ, Василъ Димчевъ, Бешко Дуновъ, Младенъ Златковъ, Йорданъ Йоновъ, Белизаръ Каракашевъ, Найденъ Комановъ, Григоръ Коцевъ, Захарий Кръстевъ, Рашко Маджаровъ, Григоръ Маджунковъ, Стаменъ Миковъ, д-ръ Василъ Нейчевъ, Стайко Нѣмски, Константинъ Панайодовъ, Михаилъ Патевъ, Тома Пенковъ, Венедиктъ Поповъ, Георги Поповъ, Иванъ Г. Поповъ, Христо Радойковъ, д-ръ Еню Разпоповъ, Христо Славейковъ, Константинъ Торлаковъ, Марко Турлаковъ, Исмаилъ Хакѫ бей, Иванъ Халачовъ, Ненко Храновъ, Александъръ Христовъ, Талятъ Мехмедъ х. Хюсеиновъ, Найчо Цановъ, Крумъ Чапрашиковъ, Атанасъ Черневъ и Стоянъ Шиваровъ)

Прѣдседательтъ: Отъ 245 народни прѣдставители, отсѫтствуватъ 49; има налице нужното число народни прѣдставители, за да може Събранието да пристѫпи къмъ разглеждане на въпроситѣ, поставени на дневенъ редъ.

Съобщавамъ на г. г. народнитѣ прѣдставители, че сѫ постѫпили нѣколко заявления за отпуски.

Народниятъ прѣдставитель г. Младенъ Златковъ моли телеграфически да му се разрѣши, по домашни причини, дъдневенъ отпускъ, за 6 и 7 того. Които сѫ съгласни да му се разрѣши исканиятъ отпускъ, моля, да вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Прието.

Народниятъ прѣдставитель г. Христо Славейковъ моли телеграфически да му се разрѣши, по домашни причини, 4-дневенъ отпускъ, считанъ отъ 7 того. Които сѫ съгласни да му се разрѣши исканиятъ отпускъ, моля, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Прието.

Народниятъ прѣдставитель г. Добри Кротневъ моли да му се разрѣши, по важни домашни причини, 1-дневенъ отпускъ, именно за 7 того. Които сѫ съгласни да му се разрѣши исканиятъ отпускъ, моля, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Прието.

Народниятъ прѣдставитель г. Василъ Коларовъ моли да му се разрѣши, по важни домашни причини, 1-дневенъ отпускъ. Които сѫ съгласни да му се разрѣши исканиятъ отпускъ моля, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Прието.

Народниятъ прѣдставитель г. Василъ Милевъ, съ заявление, съобщава, че е тежко боленъ, като прилага едно медицинско свидѣтелство, отъ което се вижда, че страда отъ болестьта: „Pleuritis Exudativa dex", и моли да му се разрѣши 1-мѣсеченъ отпускъ, начиная отъ вчера. Които сѫ съгласни да му се разрѣши исканиятъ отпускъ, моля, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Прието.

Народниятъ прѣдставитель г. Александъръ Радоловъ моли, по важни домашни причини, да му се разрѣши еднодневенъ отпускъ за днесь. Които сѫ съгласни да му се разрѣши исканиятъ отпускъ, моля, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Прието.

Постѫпило е запитване отъ народния прѣдставитель г. Христо Кабакчиевъ до г. министъръ-прѣдседателя и министъръ на вѫтрѣшнитѣ работи съ слѣдующето съдържание: (Чете)

„Господине министре! Продоволствието на окупиранитѣ земи въ Македония — като не говоримъ сега за земитѣ отъ Стара Сърбия, дѣто положението не е по-добро — се намира въ най-плачевно положение. Още сега, веднага слѣдъ събиране на реколтата, въ тия земи се чувствува абсолютна липса отъ най-необходимитѣ за живота на населението прѣдмети. Народътъ въ тия земи, още прѣди настѫпване на зимата, е изложенъ на най-тежка непоносима мизерия, то прѣмо гладува.

Достатъчно е да Ви посоча на нѣколко факти, които тия дни имахъ възможность да събера и провѣря на самото мѣсто, за да се види колко безнадежно и окаяно е положението на населението въ окупиранитѣ земи въ Македония. Въ Скопие, центърътъ на тия земи, до самото областно управление, най-долнокачественъ черенъ хлѣбъ, несъдържащъ повече отъ 20% жито, а останалото чужди примѣси: трици, кѫклица, боклуци и пръсть — се продава по 2 л. килограмътъ. Царевичното брашно е 13 гроша ока, черното брашно (отъ житна смѣсь) 16 гроша ока, а бѣлото брашно — 20—25 гроша ока. Говеждото месо — 25 гроша, а овчето — 16—20 гроша ока. Мѣкото — 8—10 гроша ока. А повечето съѣстни продукти съвършено липсватъ.

Населението въ областьта бѣдствува и гладува. Особено по-западнитѣ крайнини сѫ съвършено лишени отъ храна, тамъ ока царевично брашно достига до 50 гроша, (напр., въ Дебъръ) и населението е принудено вече да яде смѣсь отъ разни трѣви (сѣно и др.). Гладътъ и болеститѣ вършатъ тамъ страшни опустошения.

Предъ видъ на горѣизложеното, азъ питамъ г. министра защо правителството и до днесъ не е взело никакви мѣрки, за да осигури населението на окупиранитѣ въ Македония земи поне съ най-необходимата храна? Защо на това население, на което обѣщавахте, че ще занесете свобода, занасяте само още по-голѣма мизерия, гладъ и смъртъ?“

Прѣписъ отъ това запитване ще се изпрати на надлежния министъръ, който ще съобщи кога ще отговори.

Пристѫпяме къмъ разглеждане на въпроситѣ, поставени на дневенъ редъ.

Г. Димитровъ: Моля да се отговори на нашето запитване, отправено къмъ г. министъръ-прѣдседателя.

Министъръ-прѣдседатель д-ръ В. Радославовъ: Не съмъ готовъ още за отговоръ. Сега събирамъ свѣдѣния отъ комитета.

Прѣдседательтъ: На първо мѣсто отъ дневния редъ е: трето четение на законопроекта за прибавяне втора алинея къмъ чл. 21 отъ закона за пенсиитѣ по гражданското и военното ведомства отъ 1910 г., съ допълнението му отъ 1911 и 1912 г.

Моля г. докладчика да го прочете.

Докладчикъ д-ръ С. Кехлибаровъ: (Чете)

„З А К О Н Ъ

за прибавление втора алинея къмъ чл. 21 отъ закона за пенсиитѣ по гражданското и военното вѣдомство отъ 1910 г., съ допълнението му отъ 1911 г. и 1912 г.

Ако офицери и долни чинове въ врѣме на война бѫдатъ убити, или безслѣдно изчезнатъ, или умратъ по поводъ или при изпълнение на службата, и ако къмъ деня на смъртьта имъ сѫ прослужили не по-малко отъ $^3/_4$ отъ врѣмето, установено въ закона за производството въ по-горенъ чинъ, или пъкъ сѫ били прѣдставени за производство за бойно отличие въ по-горенъ чинъ, независимо отъ прослуженото врѣме, то наслѣдницитѣ имъ получаватъ инвалидна пенсия въ размѣръ на слѣдния по-горенъ чинъ, безъ да се гледа на получаваната послѣдна годишна заплата.

При спазване на горнитѣ условия, съ сѫщитѣ права се ползуватъ наслѣдницитѣ на офицеритѣ и долнитѣ чинове, убити или умрѣли вслѣдствие на службата прѣзъ войната на 1912 и 1913 г. и прѣзъ настоящата война, до влизането на настоящия законъ въ сила“.

Прѣдседательтъ: По този законопроектъ има постѫпило прѣдложение отъ г. Джидрова и другаритѣ му, надлежно подписано, съгласно правилника, съ слѣдующето съдържание: (Чете) „Къмъ алинея първа се прибавя: Въ тия случаи пенсията за редницитѣ се смѣта въ размѣръ на оная, която получаватъ подофицеритѣ“.

Който приема това прѣдложение, да си вдигне ржката.

Д-ръ П. Джидровъ: Г. прѣдседателю, позволете ми да кажа двѣ думи за обяснение.

Прѣдседательтъ: Нѣма нужда, то е толкова ясно.

Д-ръ П. Джидровъ: Само двѣ думи искамъ да кажа.

Прѣдседательтъ: Е добрѣ, кажете.

Д-ръ П. Джидровъ: Г. г. народни прѣдставители! Съгласно сѫществующия законъ за пенсиитѣ, редницитѣ и ефрейторитѣ получаватъ въ еднакъвъ размѣръ инвалидна пенсия, и ако приемемъ текста тъй, както ни се прѣдлага, измѣнението не ще може да ползува редницитѣ. Наистина, въ него се визиратъ долнитѣ чинове, които въ случай на отличие тоже получаватъ една пенсия въ по-голѣмъ размѣръ; вие приехте този принципъ, като турихте редницитѣ и ефрейторитѣ въ това число. Обаче има една несъобразность, която се обяснява съ текста на чл. 15 отъ закона за пенсиитѣ, кѫдѣто редницитѣ и ефрейторитѣ се приравняватъ по пенсия. А за да бѫде повишенъ редникътъ въ по-горенъ чинъ — това се знае — то ще бѫде повишенъ въ ефрейторски чинъ. Слѣдователно, намѣрението вида се даде на такъвъ редникъ, който се е отличилъ въ боевете, увеличена пенсия, нѣма да се осѫществи, заради това, защото той ще получи пенсията на ефрейторъ, която е равна на пенсията на редникъ. Това е чл. 20: ефрейторитѣ и редницитѣ, които въ мирно и военно врѣме бѫдатъ осакатени или получатъ тежка тѣлесна поврѣда, получаватъ повишена годишна пенсия, както следва“, а различие отъ тѣхъ прави по-нататъкъ постановлението за подофицеритѣ, които получаватъ съ 15% повече. За да може вашето ново постановление да се докара въ съответствие съ сѫществующия текстъ на закона, азъ моля да приемете това прибавление къмъ алинея първа. (Чете). „Въ тия случаи пенсията за редницитѣ се смѣта въ размѣръ на оная, която получаватъ подофицеритѣ“.

Прѣдседательтъ: Моля, който приема прѣдложението на г. Джидрова, да се прибави къмъ алинея първа това, което прочетохъ прѣди малко, да си вдигне ржката. (Малцинство) Не се приема.

Които приематъ на трето четене прочетения законопроектъ тъй, както се доложи отъ г. докладчика, моля, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Приетъ.

Пристѫпяме къмъ втората точка отъ дневния редъ — трето четене на законопроекта за измѣнение § 10 отъ закона за измѣнение и допълнение на врѣменното положение за паричното доволствие на военнослужащитѣ въ военно врѣме и на закона за измѣнението и допълнението му отъ 1914 г.

Моля г. докладчика да го прочете.

Докладчикъ Г. Занковъ: (Чете)

„З А К О Н Ъ

за измѣнение § 10 отъ закона за измѣнение и допълнение на врѣменното положение за паричното доволствие на военнослужащитѣ въ военно врѣме и на закона за измѣнението и допълнението му отъ 1914 г.

§ 10. Военнослужащитѣ въ военно врѣме получаватъ дневни пари както слѣдва:

а) офицеритѣ, медицинскитѣ и ветеринарнитѣ лѣкари, зъболѣкаритѣ, аптекаритѣ, военнитѣ чиновници, включително и придаденитѣ въ разпореждане на военнитѣ власти, и служащитѣ въ ония части, щабове, управления и учрѣждения на дѣйствующата армия, които взематъ или сѫ вземали участие въ боевете или пъкъ сѫ на бойна обстановка, получаватъ дневни пари въ $1^1/_2$ размѣри отъ опрѣдѣления за вѫтрѣшнитѣ мирноврѣменни командировки.

Долнитѣ чинове отъ сѫщитѣ части, щабове, управления и учрѣждения получаватъ дневни пари: офицерскитѣ кандидати и фелдфебелитѣ по 2 л., старшитѣ подофицери — 1·50 л., младшитѣ подофицери — 0·60 л. и редницитѣ по 0·50 л., когато изпълняватъ длъжности, съответни на чина имъ.

Кои отъ частитѣ, щабоветѣ, управленията и учрѣжденията на дѣйствующата армия ще получаватъ горнитѣ размѣри и отъ кой день слѣдъ влизането на настоящия законъ въ сила да се счита за всѣка часть и пр., се опрѣдѣля съ заповѣдь по дѣйствующата армия;

б) всички други офицери, медицински и ветеринарни лѣкари, зъболѣкари, аптекари, военни чиновници, включително и придаденитѣ въ разпореждане на военнитѣ власти, и служащи, които не сѫ зачислени на дневни пари въ горнитѣ размѣри, дѣто и да се намиратъ, получаватъ дневни пари въ размѣръ $^1/_2$ отъ опрѣдѣления за мирноврѣменнитѣ вѫтрѣшни командировки, а долнитѣ чинове — $^1/_2$ отъ опрѣдѣленитѣ за дѣйствующата армия.

Всички военнослужащи, незачислени на дневни пари съ увеличенъ размѣръ, когато сѫ въ командировка въ царството, получаватъ дневни пари въ пъленъ размѣръ на мирноврѣменнитѣ вѫтрѣшни командировки.

Долнитѣ чинове въ такъвъ случай получаватъ дневни пари въ размѣръ, опрѣдѣленъ за дѣйствующата армия. За командировки въ странство всички получаватъ дневни пари въ размѣръ, опрѣдѣленъ за външни командировки, или въ специаленъ размѣръ, опрѣдѣленъ отъ Министерския съвѣтъ;

в) раненитѣ и заболѣлитѣ прѣзъ врѣмето до оздравяването имъ получаватъ дневни пари и заплата, каквито сѫ получавали до раняването или заболѣването имъ, независимо отъ заплатата и дневнитѣ пари, плащани на замѣстницитѣ имъ;

г) размѣритѣ на дневнитѣ пари за медицинскитѣ и ветеринарнитѣ лѣкари, зъболѣкаритѣ и аптекаритѣ, въ всички случаи се приравняватъ къмъ ония на строевитѣ офицери;

д) прѣзъ врѣме на задължителнитѣ служебни отпуски военнослужащитѣ получаватъ дневни пари въ сѫщия размѣръ, какъвто сѫ получавали до деня на заминаването имъ въ отпускъ;

е) офицери, когато изпълняватъ длъжности, прѣдвидени за по-голѣми или по-малки чинове, получаватъ дневни пари по чина за длъжностьта, която изпълняватъ.

Долни чинове, когато изпълняватъ длъжности, прѣдвидени за по-голѣми или по-малки войнишки чинове, получаватъ сѫщо дневни пари по чина за длъжностьта, която изпълняватъ. Студентитѣ медици, които изпълняватъ санитарна служба въ болницитѣ и частитѣ, получаватъ заплата и дневни пари като кандидатъ-офицери;

ж) долнитѣ чинове, които получаватъ заплата като срочнослужащи, прѣзъ врѣме намирането имъ по домоветѣ за поправка на здравето си получаватъ и обикновенъ порционъ за храна, независимо отъ дневнитѣ пари;

з) подпоручицитѣ, които изпълняватъ длъжность, прѣдвидена по бюджета или по щатоветѣ за военно врѣме за чинъ „поручикъ", получаватъ заплата, съотвѣтна на чина имъ;

и) отъ заплатитѣ на военнитѣ чиновници се правятъ удръжки само за пенсия;

к) дошлитѣ отъ запаса младши подофицери, които изпълняватъ длъжность на взводенъ и приравнена, както и санитарнитѣ подофицери (ротни, батарейни и пр.), получаватъ годишна заплата 600 л.;

л) произведенитѣ въ първи офицерски чинъ получаватъ освенъ пособие за формено облѣкло, по чл. 184 отъ правилника за произвеждане и оправдаване държавнитѣ разходи, и пособие за стъкмяване, съгласно § 9 отъ закона за измѣнение и допълнение на врѣменното положение за паричното доволствие на военнослужащитѣ въ военно врѣме;

м) гарнизонитѣ пари съставляватъ добавъчно възнаграждение и се плащатъ на всички военнослужащи, които сѫ получавали такива пари до мобилизацията, безразлично дали тѣ се намиратъ въ гарнизончитѣ си или вънъ отъ тѣхъ. А новоназначенитѣ слѣдъ мобилизацията на служба въ Софийския гарнизонъ — офицери и военни чиновници гарнизонни пари получаватъ за врѣместоенето имъ въ гарнизона;

н) запасни долни чинове, повикани на служба и назначени да изпълняватъ по военното вѣдомство служби, за които по щатоветѣ се прѣдвиждатъ чиновници или служащи, получаватъ за храненето и издържката си дневни пари отъ 3 до 8 л., споредъ опрѣдѣлението отъ министра на войната, ако не получаватъ заплата било отъ военното или отъ другитѣ вѣдомства като чиновници.

Настоящиятъ законъ по отношение на частитѣ, щаботоветѣ, управленията и учрѣжденията, които ще се зачислятъ на дневни пари въ увеличенъ размѣръ, се прилага отъ деня на влизането му въ сила, а по отношение на всички останали части, щабове, управления и учрѣждения и по отношение на всички други нареждания — отъ деня на мобилизацията — 10 септемврий 1915 г."

Прѣдседателтъ: Г. министърътъ на войната има думата.

Министъръ генералъ К. Найденовъ: Г-да! Искамъ да се прибавятъ нѣколко думи за пояснение въ буква е, алинея втора, понеже сѫ пропуснати. Слѣдъ думитѣ: „Студентитѣ медици" да се прибавятъ думитѣ „ветеринари, зѫболѣкари и аптекари", за да обеме всички.

Д. Кьорчевъ: За зѫболѣкаритѣ нѣма нужда, защото тѣ учатъ само двѣ години.

Прѣдседателтъ: Ще подложа на гласуване прочетения законопроектъ съ прибавкитѣ, които направи г. военниятъ министъръ. Които го приематъ, моля, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Приема се.

Преминаваме къмъ третата точка отъ дневния редъ — разглеждане прѣдложението за одобрение указа № 39 отъ 13 октомврий 1916 г., съ който е одобрено IV-то постановление на Министерския съвѣтъ отъ 20 септемврий 1916 г., протоколъ № 134, относително разрѣшението построяване на една нова артилерийска работилница при Главната армейска артилерийска работилница.

Моля г. секретаря да прочете прѣдложението и мотивитѣ.

Т. Лукановъ: То не е раздадено.

Министъръ П. Пешевъ: Тогава да не се чете.

Прѣдседателтъ: Съ това се изчерпва дневниятъ редъ. Остава да опрѣдѣлимъ дневния редъ за слѣдующето засѣдание. Но прѣдъ видъ на това, че още не сѫ постжпили законопроекти отъ надлежнитѣ министерства, а сѫщо и бюджетопроектитѣ, и заради туй, защото правителството има нужда отъ малко свободно врѣме, прѣдлагамъ на народното прѣдставителство засѣданията да се отложатъ до 22 т. м., значи, слѣдующето засѣдание да бжде на 22-и.

Г. Кирковъ: Искамъ думата по туй прѣдложение.

Прѣдседателтъ: Имате думата.

Г. Кирковъ: Г. г. народни прѣдставители! Отъ името на нашата група азъ съмъ дължденъ да заявя, че тя не е съгласна, не намира за умѣстно да се отлагатъ засѣданията на Народното събрание, особено въ днешно врѣме, и то по слѣднитѣ съображения: първо, Народното събрание въ такова едно врѣме трѣбва да работи. Маса въпроси стоятъ открити. Отъ наша страна сѫ внесени нѣколко законопроекти; отъ друга страна, въ миналото тронно слово се набѣлѣзаха редица законопроекти, имащи за цѣль да внесатъ извѣстно подобрение въ положението на работницитѣ, така, напр., внесоха се нѣколко законопроекти отъ Министерството на индустрията, търговията и труда, и то съ една голѣма тържественость. Ние не виждаме тѣзи законопроекти. Тѣй сѫщо проектитѣ, които ние прѣдставихме, отидоха подъ скута. А врѣмето сега, както ви казахъ, е такова, което налага Народното събрание да се заеме най-сериозно съ тая работа и съ разрѣшаването на тия належащи и животрепущи въпроси. Освѣнъ това, още по-сѫществено е, че ние прѣживѣваме твърдѣ важни събития и моменти, когато Народното събрание трѣбва да бжде на мѣстото си и да контролира политиката на правителството. Ние не можемъ най-сетнѣ да оставимъ, щото политиката на страната, нейнитѣ сждбини да останатъ въ ржцетѣ на едно правителство, което, азъ казвамъ, днесъ, може би, изнемогва въ една неравна борба съ неотговорнитѣ фактори въ нашата страна. Парламентътъ трѣбва да бжде на мѣстото си и да се намѣси, да не допусне, щото сждбинитѣ на нашата страна да изпадатъ въ неотговорни ржцѣ и да се тласка страната тамъ, кждето, може би, извѣстни капризи или извѣстни разбирания отъ тия неотговорни фактори водятъ нашата страна.

Прѣдъ видъ на това, азъ смѣтамъ, че Народното събрание трѣбва да бжде на мѣстото си, да стои на мѣстото си и да работи. Ние имаме всичката готовность да вземемъ най-живо участие въ разискванията и разглеждането на въпроситѣ. Да се приготви сѫщо така бюджетътъ на държавата за 1917 г., върху който ние трѣбва да имаме достатъчно врѣме да се спремъ, и да се тури тоя бюджетъ на дневенъ редъ. По този начинъ Народното събрание въ тия важни минути да се намира на своя постъ, за да не става нищо задъ неговия гръбъ. И тъй, г. г. народни прѣдставители, Народното събрание е паднало доста въ очитѣ на народнитѣ маси и на избирателитѣ. Народното събрание е обърнато на една фикция. Имаме цензура, имаме военно положение, и това, което прави Народното събрание, за него се не чува, нито се знае или се знае по околни пжтища. Съ една рѣчь, България съставлява едно изключение отъ всички други воюващи страни. Нито нашитѣ съюзници допущатъ това, което у насъ става. У насъ става всичко задкулисно и вънъ отъ Парламента, независимо отъ него, задъ гърба на Парламента и, очевидно, това е едно принижаване на народния суверенитетъ, това е едно принижаване на народната воля, едно оставяне самиятъ народъ настрана и, въпрѣки него, вършени задъ гърба му работи, които сѫ за смѣтка на него и на неговото бждаще. Прѣдъ видъ на всичко това, нашата група е на мнѣние, щото Народното събрание да продължава да засѣдава и г. г. министритѣ отъ съотвѣтнитѣ министерства да приготвятъ своитѣ законопроекти и да ги внесатъ на разглеждане въ Парламента, и специално законопроектитѣ, които визиратъ да внесатъ извѣстни подобрения въ работническата срѣда, която днесъ е най-силно изложена.

Слѣдъ това ние бѣхме подали цѣла редица интерпелации, запитвания, които останаха неразгледани. Тия интерпелации визиратъ извънредно важни, жизнени въпроси, които сѫщо така трѣбва да бждатъ разгледани, и по този начинъ Народното събрание да бжде въ пълната си сила на работа и главно на върховенъ контролъ въ нашата

страна. Инакъ то е една фикция. Ще ни свикатъ, ще минатъ нѣколко законопроекти надвѣ-натри и ще ни пратятъ въ кѫщи; отново ще ни свикатъ само за да не се губи врѣмето на сесията, и отново ще ни пратятъ, но по важнитѣ въпроси ние не ще имаме нито врѣме, нито възможность да се произнесемъ и да кажемъ своето мнѣние, нито да вземемъ участие въ нареждането общитѣ сѫдбини на нашето отечество, на нашата страна.

Прѣдъ видъ на това, нашата група най-енергично протестира противъ това отлагане засѣданията на Народното събрание и настоятелно иска, щото засѣданията на Народното събрание да продължатъ.

Прѣдседателтъ: Има думата г. Кръсто Пастуховъ.

К. Пастуховъ: Г. г. народни прѣдставители! Сѫщо тъй, отъ името на нашата група, ние не можемъ да се съгласимъ съ едно отлагане, което има смисълъ само поради прѣуморяване. Извѣстно ви е, че Народното събрание и така не се свика въ опрѣдѣления отъ конституцията срокъ, именно на 15 октомврий, а закъснѣ — по причини необясними за насъ, но, въ всѣки случай, отъ гледище на конституцията неоправдани — съ около двѣ седмици, и би трѣбвало да се очаква, че Народното събрание ще продължи своята работа дотогава, докато учрѣдителтъ е прѣдвидѣлъ въ конституцията, а именно до 15 декемврий и слѣдъ това, отъ 15 януарий до 15 мартъ старъ стилъ. Разбира се, ние държимъ и трѣбва да държимъ смѣтка за изключителнитѣ обстоятелства, въ които войната постави нашата страна, наредъ съ другитѣ воюващи страни. Обаче ние мислимъ, че всѣки единъ парламентъ, вънъ отъ голѣмитѣ общи въпроси, има и текущи въпроси, които сѫщо тъй е належащо да бѫдатъ разгледани. Всинца ще си спомните, че още прѣзъ миналата година въ тронното слово бѣха оповѣстени да бѫдатъ внесени и разгледани нѣколко законопроекти по социалкото законодателство. Тѣ сѫ били и трѣбва да се прѣдполага, че сѫ били готови. Тѣ сѫ, г. г. народни прѣдставители, и належащи, защото въ България индустрията не е замрѣла и нуждата отъ покровителство на работницитѣ тамъ, дѣто тѣ работятъ и доколкото се работи въ тая страна, се чувствува. Слѣдователно, нищо не прѣчи, щото тия законопроекти, които иматъ обществено значение и отговарятъ на добрѣ разбранитѣ интереси на държавата, а не само на интереситѣ на едно съсловие, да бѫдатъ поставени на разглеждание и да бѫдатъ разгледани отъ Народното събрание. Г. г. народни прѣдставители! Както е извѣстно, Народното събрание дължи на тронното слово единъ отговоръ — тъй е споредъ конституцията. Когато се прочете тронното слово, въ което се описва положението на страната, вѫтрѣшно и вънкашно, тъй както го разбира, сигурно, отговорното правителство, защото тамъ се прокарва и тамъ се очертава и оповѣстява прѣдъ народа политиката му, Народното събрание, което изразява интереситѣ на народа, отговаря на това слово съ единъ адресъ. Такъвъ адресъ може да бѫде разгледанъ, защото въ днешно врѣме не би билъ една формалность, а би отговарялъ на една нужда на народа и на Народното събрание. Ние отдавна настояваме, щото правителството да излѣзе съ едно изложение върху своята политика, тъй както това става въ съюзнитѣ държави. Не смѣемъ вече да цитираме неприятелски държави, управлявани чрѣзъ парламенти, но съюзнитѣ държави, първитѣ министри на които считатъ за своя длъжность, тутакси слѣдъ откриването на Народното събрание, да излѣзнатъ съ едно изложение върху положението на страната, вънкашно и вѫтрѣшно. Два вида сѫ въпроситѣ, които интересуватъ българския народъ, а сѫщо тъй и всички воюващи народи: това сѫ въпроситѣ отъ вънкашната политика съ огледъ, на първо мѣсто, на мира, и това сѫ въпроситѣ за вѫтрѣшното закрѣпване на всѣка една воюваща страна — въпросътъ за прѣхраната на населението, свързанъ съ редъ други въпроси. Никоя страна, никой парламентъ не може да бѫде освободенъ отъ тия въпроси и не бива да ги оставя да бѫдатъ разрѣшавани тѣ въ тъмнина. Единствената страна, г. г. народни прѣдставители, която не смѣе по други причини да свика своя парламентъ, това е Австрия, но и Австрия, както ви е извѣстно, плати единъ кървавъ данъкъ, може-би, на причинитѣ, които сѫ въ свръзка съ несвикването на парламента, защото и тамъ партиитѣ, колкото и да поддържатъ общата политика на правителството, желаятъ, щото Райхсратътъ да бѫде свиканъ и да се даде възможность на народното прѣдставителство да се изкаже върху общото положение, върху политиката на правителството, а сѫщо тъй да се даде възможность на избранитѣ отъ двата парламента — австрийския и унгарския — делегации да могатъ да влѣзатъ въ контактъ съ министра на външнитѣ работи и да се разбератъ по външната политика на правителството.

Прѣдседателтъ: Моля, г. Пастуховъ, свършете, защото имаме друга много по-важна работа.

К. Пастуховъ: Г. г. народни прѣдставители! Това е много важна работа, и нито азъ, и нито единъ народенъ прѣдставитель може да бѫде спокоенъ прѣдъ съвѣстьта си, ако той не получи отговоръ на тия въпроси и ако не може да издѣйствува, щото правителството да даде освѣтление върху своята политика. И докога ние ще чакаме едно изложение отъ правителството такова, каквото то намира за добрѣ да го направи, за да го знаемъ? Ние не можемъ да оставимъ, щото страната да се управлява неотговорно, мимо нейната воля и безъ знанието на народното прѣдставителство. (Възражение отъ дѣсницата) Нѣма да се простирамъ върху това, искамъ само да набѣлѣжа. — Ето защо азъ смѣтамъ, че има единъ въпросъ много важенъ и много сериозенъ, по който цѣлото народно прѣдставителство, състояще се отъ нѣколко партии, трѣбва да има възможность да се изкаже, именно върху политиката на правителството и, най-главно, да чуе каква е тази политика и какво има да ни каже правителството по нея. Какъвъ страхъ може да сѫществува, каква опасность може да има за държавата, за да се прѣмълчава всичко, за да не се знае нищо отъ Народното събрание, за да се оставя всичко да се върши въ тъмнина? Най-послѣ, Народното събрание или е Народно събрание и, като такова, ще трѣбва да сѫществува, или не е Народно събрание. Азъ се страхувамъ, г-да, че и на 22 ноември като се съберемъ, ние пакъ нѣма да имаме готовъ дневенъ редъ и пакъ могатъ да ни кажатъ, че дневниятъ редъ е изчерпанъ, слѣдъ като се разгледатъ нѣколко маловажни законопроекти, защото прѣдседателството, когато обяви, че иска да се отложатъ засѣданията, не ни даде увѣрение, че ще постави на дневенъ редъ, напр., бюджетопроектитѣ. А бюджетопроектитѣ трѣбва да бѫдатъ поставени, тъй като, споредъ закона за отчетностьта по бюджета, найкъсно на 15 ноември тѣ трѣбва да бѫдатъ турени на разглеждане прѣдъ Народното събрание. Още отсега, отъ името на нашата група, заявявамъ, че не смѣтамъ да сѫществува каквато и да било оправдателна причина, щото поне за идната година да не бѫде поставенъ на гласуване бюджетопроектътъ въ цѣлость и да не се скѫса съ досегашната практика, на дванадесетини да се гласува бюджетътъ — и това може да се случи.

Прочее, намирамъ, че причинитѣ, които каратъ прѣдседателството или правителството да иска отлагане на засѣданията, сѫ неоправдателни дотогава, докогато поне отъ страна на правителството не се хвърли свѣтлина върху ония въпроси, които интересуватъ българскиятъ народъ, които се отнасятъ до външната политика на правителството, до вѫтрѣшното устройство на държавата, а сѫщо тъй до прѣхраната и до воденето на войната въ България — редъ въпроси, които сѫ много интересни и по които народното прѣдставителство сѐ би имало много нѣщо да каже, а и правителството да намѣри малко поука. Ако ние оставимъ работитѣ да вървятъ по старому, неотговорни лица да се разпореждатъ съ политиката на държавата, то нѣма да отидемъ на добрѣ.

Азъ не сподѣлямъ това, че правителството, както каза г. Кирковъ, е въ борба съ неотговорнитѣ фактори и, поради липса на Парламента, не ще може да наложи политиката си. Ако правителството има желание, то може да намѣри подкрѣпата на Парламента и то може да наложи своята воля на всички ония фактори, които ние наричаме странични фактори, стига добрѣ да разбере интереситѣ на държавата и стига добрѣ да знае до дѣ нашата политика трѣбва да стигне и до дѣ трѣбва да прави компромиси. Чини ми се, че бихме били по-прави, ако кажемъ, че тъй както вървятъ работитѣ у насъ и както ние ги наблюдаваме, въ сѫщность нѣма никаква борба, а има едно влачене по събитията, една слѣпа вѣра въ други фактори, които се разпореждатъ въ нашата страна, и народното прѣдставителство е въ пълна тъмнина и въ пълно незнание относително това, какво става и какво има да се върши въ България и за смѣтка на България.

Нѣкой отъ дѣсницата: Да се гласува.

Прѣдседателтъ: Има думата г. Стоянъ Костурковъ.

С. Костурковъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ взехъ думата, за да изкажа само голѣмото съжаление на нашата група, дѣто г. г. министритѣ и правителството, въпрѣки туй, че имаше достатъчно врѣме да приготвятъ и други законопроекти, съ които да ни занимаятъ и които сж необходими за задоволяване извѣстни обществено-държавни нужди въ днешния моментъ, поне не сж приготвили бюджето-проекта за 1917 г. Днесъ имаме 7 ноември. По прѣдложението на прѣдседателството, продиктувано, безъ съмнѣние, отъ г. г. министритѣ, отъ правителството, ще трѣбва да отложимъ засѣданията си до 22 ноември. Една проста аритметическа смѣтка ще ни покаже, колко врѣме ни остава, г. г. народни прѣдставители, за да се занимаемъ съ най-важния въпросъ за всѣка сесия на Народното събрание — съ въпроса за бюджета. Слѣдователно, за голѣмо съжаление и въпрѣки нашитѣ протести, ще се повтори пакъ онова, което се е практикувало досега: разтакаме се — позволете ми тази дума, защото не намирамъ за възможно друга да употрѣбя — съ дни, недѣли, мѣсеци, а слѣдъ туй ще почнемъ да засѣдаваме до 12 ч. прѣзъ нощьта и съ замотани мозъци и защурѣли глави ще разрѣшаваме въпроситѣ по управлението на държавата и ще изказваме своитѣ мнѣния и възгледи по вжтрѣшната и външна политика на правителството. Азъ не мога да си въобразя нѣщо по-осждително отъ това безредие, което цари вече отъ толкова врѣме въ нашето Народно събрание. Влизамъ въ положението на г. г. министритѣ, че тѣ сж твърдѣ много заети и че, слѣдователно, посвещаватъ, ако не изключително всичкото си врѣме, то поне голѣма часть отъ него, за външната политика на България и за работи по поводъ на войната. Но нима г. г. министритѣ сами приготовляватъ бюджетопроектитѣ на своитѣ министерства? Ами тѣ иматъ главни секретари, иматъ началници, имагъ счетоводители, иматъ чиновници, които приготовляватъ бюджетопроектитѣ. Какъ тъй г. г. министритѣ не потеглиха за ушитѣ своитѣ чиновници, ако тѣ сж виновати, задѣто не сж готови бюджетопроектитѣ и дѣто не сж внесени въ Камарата до 15 ноември? За мене съмнѣние нѣма, че чиновницитѣ не сж виновни, защото tel maître, tel valet, казватъ французитѣ — каквито сж министритѣ, такива сж и чиновницитѣ. Ако министритѣ бѣха заповѣдали на своитѣ чиновници своеврѣменно да приготвятъ бюджетопроектитѣ, ние щѣхме да ги имаме много отдавна. Това не стана. Г. г. министритѣ не сж се погрижили да изпълнятъ най-елементарния си дългъ — защото елементаренъ държавенъ дългъ на всѣки министъръ, на всѣко правителство е да внесе наврѣме бюджетопроектитѣ.

И. Веселиновъ: Въ нормално врѣме.

С. Костурковъ: За никакво нормално или ненормално врѣме не трѣбва да приказваме, защото толкозъ години България се управлява безъ редовенъ бюджетъ. Г. финансовиятъ министъръ своеврѣменно заяви, още прѣзъ миналата сесия, че той ще бжде готовъ за сега, за редовната сесия, съ своя редовенъ бюджетъ за 1917 г.

К. Досевъ: Ама защо бързашъ? Кой Ви каза, че нѣма да бжде готовъ?

Прѣдседателтъ: (Звъни)

С. Костурковъ: Това, което вие говорите, че всички воюващи държави днесъ управляватъ съ дванадесетини, не е истина.

К. Досевъ: Отдѣ знаешъ, че не е истина?

С. Костурковъ: Отдѣто знаешъ ти, че е истина, отъ тамъ зная и азъ, че не е истина.

К. Досевъ: Глупости говоришъ! За галерията само приказвашъ. Чакай, ако не се внесе бюджетътъ, тогава говори. Защо сега говоришъ?

С. Костурковъ: Ето защо, азъ, отъ името на нашата парламентарна група, съжалявамъ и протестирамъ, че прахосваме хубавото врѣме за работене, за да сѣдимъ прѣзъ това врѣме безъ работа по вина на правителството, а послѣ да работимъ денонощно съ зашематени и забъркани глави.

К. Досевъ: Че ти е забърканъ мозъкътъ, никой не ти е кривъ. Твоятъ мозъкъ, ако е забърканъ, хорскиятъ не е, я (Смѣхъ)

Прѣдседателтъ: (Звъни) Има думата г. Димитъръ Драгиевъ.

Д. Драгиевъ: Г. г. народни прѣдставители! Въпросътъ за отлагане засѣданията на Камарата за една-двѣ седмици е въпросъ за работене или неработене. Самиятъ фактъ, че и това Народно събрание, както и Събранията прѣди него, въ своитѣ засѣдания губятъ редовно по два-три часа дневно — вмѣсто въ 2 ч., както пише нашиятъ правилникъ, да почва работата ние се събираме слѣдъ много дрънкане на звънеца къмъ 3—4 ч. — и това не говори много за нашата работность. И ако сега се отложатъ засѣданията за недѣля-двѣ, едва-ли би се намѣрилъ нѣкой, било провинциаленъ депутатъ, било столиченъ, на когото липсва желание да си отиде у дома. Но трѣбва да признаемъ, заедно съ това, че надъ тѣзи наши желания стои нашиятъ дългъ, а дългътъ и законитѣ ни задължаватъ да бждемъ тукъ, на мѣстото си, особено въ тѣзи трудни и сждбоносни врѣмена, когато други синове на България, при условия много по-тежки, изпълняватъ своя отечественъ дългъ. Не ще съмнѣние, че ако правителството бѣше готово съ своята работа, каквито и желания да имаше въ това отношение даже опозицията, Народното събрание би продължило работата и не би прѣустановило засѣданията си нито за день. Азъ ставамъ покрай другитѣ говорители да констатирамъ факта, че ако става отлагане засѣданията на Народното събрание, то става по желанието, по волята и, трѣбва да прибавя, прѣди всичко по вината на правителството, което не е готово съ работата, защото то е ржководитель на работитѣ въ Народното събрание. И ако Народното събрание е принудено да отложи засѣданията си, то вината, както чухме отъ г. прѣдседателя, е, че нѣма работа, че такава работа не е приготвило отговорното правителство. И всѣки, който би хвърлилъ упрѣкъ за подобно отлагане, ще трѣбва да знае, че този упрѣкъ се пада не на опозицията, а на правителството.

Прѣдседателтъ: Има думата г. министъръ-прѣдседателтъ.

Министъръ-прѣдседатель д-ръ В. Радославовъ: Хвърля се упрѣкъ върху правителството, че то не искало да работи. Азъ заявявамъ отъ страна на правителството, че този упрѣкъ е неумѣстенъ, защото не сме отъ ония правителства, които сж само спали и които докараха България прѣди нѣколко години до пропастьта; ние сме, напротивъ, отъ онѣзи правителства, които работятъ. Слѣдователно, въ туй отношение никой нѣма право да ни обвинява, защото нашитѣ дѣла показватъ, че ние работимъ, че сме работни. (Ржкоплѣскане отъ дѣсницата и дѣсния центъръ)

Въ едно отъ миналитѣ засѣдания, между другото, азъ споменахъ, че ще постжпимъ точно по реда, указанъ въ тронното слово въ сегашната сесия. Прѣди всичко ще гласуваме бюджета. И когато дойдатъ общитѣ дебати по този бюджетъ, ние ще удовлетворимъ толкозъ обичното желание на опозицията, особено на социалиститѣ, желание, казвамъ, да чуятъ нашата декларация по положението. Ние нѣма да постжпимъ тъй, както сж постжпили, напр., въ Австрия, нито вѣрвамъ, че социалиститѣ ще постжпятъ тъй, както сж постжпили социалиститѣ въ Виена съ прѣдседателя на Министерския съветъ графъ Щургъ.

К. Пастуховъ: Това не е вѣрно.

Министъръ-прѣдседатель д-ръ В. Радославовъ: Вие подчертахте това малко.

Министъръ П. Пешевъ: Пастуховъ се закани.

Я. Сакжзовъ: Не е вѣрно, недѣйте придава такъвъ смисълъ на думитѣ ни.

Министъръ-прѣдседатель д-ръ В. Радославовъ: Едно да се знае: въ туй отношение ние само вземаме актъ отъ думитѣ, отъ заплашванията, които ни се хвърлятъ отъ г. г. социалиститѣ, чрѣзъ Пастухова.

К. Пастуховъ: Ние нѣмаме въ България анархисти.

Министъръ-прѣдседатель д-ръ В. Радославовъ: Нѣма кой да плаче за живота си, само осторожность.

Министъръ П. Пешевъ: (Къмъ крайната лѣвица) Нѣмате и куража да го направите.

К. Лулчевъ: Не се тревожете.

Министъръ П. Пешевъ: Никой не се тревожи.

Я. Сакъзовъ: Не е вѣрно това, което казвате. Вие сами знаете, че не е вѣрно.

Министъръ П. Пешевъ: Г. Пастуховъ заплашваше.

Я. Сакъзовъ: Не можете да направите отъ насъ такива, каквито не сме.

Прѣдседателтъ: (Звъни) Моля, изслушайте г. министъръ-прѣдседателя.

Министъръ-прѣдседатель д-ръ В. Радославовъ: Бюджетътъ за 1917 г. ще се гласува, не че е казалъ това министърътъ на финанситѣ, а защото това се заповѣдва отъ основния законъ. Този бюджетъ за 1917 г. не е такъвъ, както прѣдишнитѣ бюджети — по него има повече работа, отколкото си мисли прѣждеговорившиятъ г. Костурковъ. Питатъ ни: „Защо не работятъ секретаритѣ, защо не работятъ началницитѣ, ако министритѣ сж заети? Не работятъ затуй, ни се казва, защото господаритѣ имъ спѣли, и тѣ спятъ. Tel valet, tel maître, нали?“ Обаче туй не е вѣрно, защото секретаритѣ и началницитѣ, както и всички чиновници, сега работятъ повече, отколкото когато и да е. Освѣнъ че тѣ работятъ за стара България, но сега работятъ и за двойно по-голѣма България.

Нѣкой отъ крайната лѣвица: Ще се работи.

Министъръ-прѣдседатель д-ръ В. Радославовъ: Ще се работи, ама вие винаги викате да се плаща за тая работа, а не съжалявате ония чиновници, които работятъ сега за двойно и тройно повече, отколкото прѣди. Ние ги слушаме, какво тѣ говорятъ, какъ се оплакватъ — като почнете отъ пълномощнитѣ министри въ странство и свършите съ разсилнитѣ — и още при тая скжпотия. Слѣдователно, ако бюджетопроектитѣ не сж отпечатани още въ Държавната печатница, сѣ ще е имало нѣкаква причина за това. Вината не е на министерството, защото въ всѣко едно вѣдомство, въ всѣко едно министерство, своеврѣменно бюджетитѣ сж приготвени, обаче тѣзи бюджети трѣбва да се събератъ наедно, да се внесатъ изцѣло въ Министерския съветъ и сетнѣ да се дадатъ за отпечатване и по-нататъкъ. Това ще стане въ десетина—петнадесеть дена. До тогава, ако обичате, разхождайте се въ София, и контролирайте правителството. (Голѣмъ общъ смѣхъ)

Г. г. народни прѣдставители! Азъ приемамъ и болшинството да заяви, че протестира за отлагане засѣданията, защото не скриваме, че Министерството на финанситѣ още не е внесло бюджета, и ние чакаме да се внесе, да се раздаде въ Събранието и да пристжпимъ къмъ неговото разискване.

Признавамъ това, което говорятъ прѣдставителитѣ отъ социалистическитѣ групи, че сме имали готови други законопроекти. Имаме ги, тѣ сж готови отдавна, нѣкои отъ тѣхъ бѣха внесени въ прѣдишната сесия на Събранието. Но тѣ говорятъ за онѣзи законопроекти само, които се отнасятъ до работната класа. Искатъ да кажатъ съ това, че само тѣ сж единственитѣ, които се грижатъ за работницитѣ и за социалнитѣ закони и никой другъ; когато всичко е направено отъ правителството. (Възражение отъ крайната лѣвица)

Прѣдседателтъ: (Звъни)

Министъръ-прѣдседатель д-ръ В. Радославовъ: Азъ съмъ напълно увѣренъ и винаги съмъ заявявалъ тукъ, че какъвто и законъ да внесемъ, даже и законъ за социалститѣ, (Смѣхъ) нѣма да видимъ нито веднъжъ да се вдигне ржка отъ тѣхъ; сѣ ние трѣбва да гласуваме, а тѣ само да говорятъ. Какво ли би станало, ако ги оставимъ сами да гласуватъ законитѣ? Чудно е само, че тѣ не признаватъ, какво ако не сме ние, никакво законоположение, което е за социалститѣ специално, не може да се гласува. Обаче винятъ правителството, че не искало да работи, не че иматъ основание за това, а само да кажемъ, че правителството било въ борба съ „неотговорни фактори“.

Д-ръ П. Джидровъ: Никакъ не е вѣрно.

Министъръ-прѣдседатель д-ръ В. Радославовъ: Какво иска да каже съ това г. Кирковъ, не го разбирамъ, защото такава борба съ неотговорни фактори не сжществува. Ние нѣма защо да се боримъ съ неотговорни фактори, защото факторитѣ сме ние, ето, тѣзи, които стоятъ тукъ, и подъ тѣхна отговорность става всичко. (Ржкоплѣскане отъ дѣсницата и дѣсния центъръ) Никакви неотговорни фактори — заявявамъ — ние не признаваме, не сме признавали и нѣма да признаемъ, и никаква такава борба нѣма, освѣнъ въ фантазията на г. Киркова.

Н. Харлаковъ: Вѣрно е, че не сжществува.

Г. Кирковъ: Г. Поповъ, министърътъ на вжтрѣшнитѣ работи, кждѣ е?

Н. Харлаковъ: (Къмъ министъръ-прѣдседателя) Вие сте фалирали.

Министъръ-прѣдседатель д-ръ В. Радославовъ: Освѣнъ че не сме фалирали, ами като сме се борили за България и нейнитѣ идеали, още спомогнахме, щото и другъ славянски народъ да получи своята политическа независимость (Ржкоплѣскане отъ дѣсницата и дѣсния центъръ) и съ гордость заявяваме, че съ това се отплащаме на полския народъ, кралетѣ на който въ срѣднитѣ вѣкове сж дали живота си за спасение на България. Накратко казано, не е тъй, както вие си мислите.

Ще имаме врѣме и въ туй отношение да кажемъ нѣщо повечко.

Г. г. народни прѣдставители! Бюджетътъ не е готовъ затуй, защото той ще трѣбва да се прѣгледа отъ Министерския съветъ, да се напечати и следъ туй да се раздаде въ Народното събрание.

Министъръ Д. Тончевъ: До 18 е законниятъ срокъ.

Министъръ-прѣдседатель д-ръ В. Радославовъ: Той ще бжде готовъ, както заявява г. министърътъ на финанситѣ, до 18 того, значи въ законния срокъ ще е готовъ. Какво прѣстжпление има тукъ, питамъ азъ? Ако г. прѣдседателтъ на Народното събрание не обясни повече защо иска да се отложатъ засѣданията, това не е голѣма грѣшка.

Г. Кирковъ: Има друга работа.

Министъръ-прѣдседатель д-ръ В. Радославовъ: Други работи, други нѣща не сжществуватъ, но г. прѣдседателтъ мисли, че тази работа е толкова проста и ясна, щото нѣмаше нужда отъ обяснения. Не се закрива сесията, а засѣданията се отлагатъ. Г. прѣдседателтъ има право да направи едно прѣдложение за отлагане засѣданията до 22-и, защото, вѣроятно, е знаялъ, че на 18-и бюджетопроектитѣ ще бждатъ готови и на 22-и ще ги имаме на дневенъ редъ. Това е редовно и по правилника. Не е вѣрно, че парламентитѣ въ нашитѣ съюзни държави засѣдавали постоянно. Тѣ засѣдаватъ само тогава, когато иматъ работа. Ами че и ние засѣдаваме така. Ние не бѣхме длъжни да ви викаме на извънредна сесия, но ви викахме и работихме доста, при всичко, че г. Драгиевъ казва, че не сме работили много. Дневницитѣ на Народното събрание свидѣтелствуватъ, че XVII обикновено Народно събрание не е останало по-назадъ отъ другитѣ Народни събрания.

Но освѣнъ това, има да забѣлѣжа, че по другъ единъ резонъ трѣбва нѣколко дни да се дадатъ въ разположение на народнитѣ прѣдставители, отъ които мнозина сж въ разни комисии; тѣзи комисии трѣбва да работятъ, трѣбва да извършатъ онова, което имъ е възложено отъ Народното събрание. И никой да не си прави илюзии, че нѣма да искаме смѣтка за това, защото ние не искаме да четемъ уводни статии въ в. „Прѣпорецъ“, че прѣдставителитѣ вземали само дневни по 30 л. тогава, когато тѣ сж избрани не за дневнитѣ, а за работа опрѣдѣлена.

Й. Веселиновъ Най-малко демократитѣ могатъ да говорятъ за това.

Министъръ-прѣдседатель д-ръ В. Радославовъ: Прѣзъ тѣзи нѣколко дена комисиитѣ трѣбва да се занимаятъ и да работятъ, а това е сѣ пакъ работа за Народното събрание.

На второ мѣсто, ние имаме 18 души народни прѣдставители, които сж избрани въ Комитета за стопански грижи и обществена прѣдвидливость и които работятъ по единъ въпросъ, който е най-жизненъ въпросъ засега — по прѣхраната на войската и населението. Тѣзи народни прѣд-

ставители въ продължение на мѣсецъ сж направили огромна работа, писмено и на дѣло.

Ю. Юрдановъ: Затуй сме безъ хлѣбъ!

Министъръ-прѣдседатель д-ръ В. Радославовъ: За тѣхна честь правителството ще признае, че тѣ изпълниха досега съвѣстно своя дългъ. Азъ правя прѣдложение сега, слѣдъ вдигане на редовното засѣдание, г. г. народнитѣ прѣдставители да останатъ тукъ, та при закрити врата да ни дадатъ разяснение за всичко, което сж извършили, за прѣчкитѣ, що сж срѣщали, и какво мислятъ да направятъ по-нататъкъ. Съ това ще се удовлетвори искането на г. г. интерпелаторитѣ, които ме питатъ: защо София гладува и защо Македония, вмѣсто свобода, е получила гладъ. Централниятъ комитетъ, избранъ отъ Народното събрание, е въ положение да изложи подробно всичко по грижитѣ за прѣхраната на войска и народъ. Азъ вѣрвамъ, че подиръ това ще бждете изобличени отъ вашитѣ другари, които ще рапортиратъ истината, тукъ, и ще се види, че това, което говорите, го говорите умишлено, съ особени ваши тенденции.

Н. Калчевъ: (Къмъ крайната лѣвица) Защо не влѣзохте въ комитета? Само бѣгате отъ отговорность. Не ви е срамъ — готовановци! Искате само да ядете. (Възражение отъ крайната лѣвица).

Прѣдседателтъ: (Звъни) Моля, г-да, тишина! Оставете тия прѣкжсвания.

Министъръ-прѣдседатель д-ръ В. Радославовъ: Слѣдователно — за да не продължавамъ повече — заявявамъ, че правителството, като е винаги готово да работи заедно съ народнитѣ прѣдставители, да сътрудничи и да изпълнява своя дългъ, приема за сериозно прѣдложението на г. прѣдседателя, което е точно по правилника, и нѣма нищо, ако Народното събрание се съгласи, щото идущето засѣдание да се отложи за 22 того. (Ржкоплѣскане отъ дѣсницата и дѣсния центъръ).

Прѣдседателтъ: Които приематъ прѣдложението, щото слѣдующето засѣдание да бжде на 22 того, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Прието.

Има прѣдложение отъ г. министъръ-прѣдседателя, щото веднага слѣдъ това да имаме тайно засѣдание. (Глъчка)

Я. Сакжзовъ: Искамъ думата по дневния редъ.

Министъръ-прѣдседатель д-ръ В. Радославовъ: Той се свърши.

Прѣдседателтъ: Моля ви се! Сега-засега нѣмаме дневенъ редъ — изчерпанъ е.

В. Молловъ: По дневния редъ за 22.

Прѣдседателтъ: На дневенъ редъ не можемъ да поставимъ друго, освѣнъ онова прѣдложение, което днесъ остана неразгледано.

Които приематъ прѣдложението на г. министъръ-прѣдседателя . . .

Отъ крайната лѣвица: Искаме думата по това прѣдложение!

Отъ дѣсницата: Да се гласува!

Прѣдседателтъ: (Звъни) Които приематъ прѣдложението на г. министъръ-прѣдседателя, моля, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Прието.

Д. Благоевъ: Г-да! Ние протестираме и напускаме засѣданието.

Отъ дѣсницата: Охо-о-о!

Н. Калчевъ: Защо не влѣзохте въ комитета? (Глъчка)

Прѣдседателтъ: Моля публиката да напусне галериитѣ.

(Засѣданието се свърши въ 5 ч. 10 м. слѣдъ пладне. Слѣдва тайно засѣдание)

Прѣдседатель: **Д-ръ Д. К. ВАЧОВЪ**

Секретарь: **М. ЗЕЛКОВЪ**

За началникъ на Стенографското бюро: **ХР. Н. ДЕРМЕНДЖИЕВЪ**